

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLAL-
KOZÓK ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Megindították 1862-ben *Wagner Károly* és *Divald Adolf*

Szerkeszti:

DR. TECHN. MIHÁLYI ZOLTÁN

1944. év

IX. FÜZET

LXXXIII. évfolyam

Megjelenik minden hó 15-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Távbeszélő: 323-722)

(Postatakarékpénztári csekk számla: 23.602.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1944. évi IX. füzetének a tartalma:

(Inhalt. — Sommaire. — Contents.)

Nemes Károly: A Bereck-Ojtoz körüli őserdők faállománya, kora és használhatósága. Befejező közl. — (<i>Bestandesverhältnisse, Alter und Gebrauchswert der Wälder in der Gegend von Bereck-Ojtoz. Schluss.</i> — <i>Les peuplements, l'âge et l'utilité des forêts vierges de Berecke-Ojtoz. Fin.</i> — <i>Stands, Age and Value of Primeval Forests Near Bereck-Ojtoz. Final part</i>)	383
Kovács József: Az árszabályozás egyik elhanyagolt tényezője.—(<i>Ein vernachlässigter Faktor der Preisregelung.</i> — <i>Un facteur négligé de la détermination des prix.</i> — <i>A Neglected Factor of Price-Regulation.</i>)	395
Ertésítés a következő hivatalos közleményeknek különkiadványként való megküldéséről.	
1. Az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet központi igazgatóságának 7/1944. számú határozata, a nem iparszerű fakitermelés körében foglalkoztatott erdőmunkások baleseti átalánybiztosítási feltételeire vonatkozó szabályzatról	401
2. A m. kir. minisztérium 3250/1944. M. E. számú rendelete a serétes vadásztöltények forgalmának szabályozásáról	401
Irodalom. — (<i>Literatur. — Bibliographie. — Reviews.</i>)	
Krenn—Prodann: Die Bestandesmassenermittlung mit Hilfe stehender Probestämme. (M)	402
Hazai folyóiratok	402
Külföldi lapszemle	402
Különfélék. — (<i>Verschiedenes. — Divers. — Notes.</i>)	
Halálozások:	
Legány Ödön †	406
Ressel István †	407
Személyi hírek	407
Új erdőmérnökök	407
A balesetbiztosítás átalányozása	408
A városok és községek erdőgazdasági alkalmazottainak helyzete és sorsa. (<i>Plentzner Frigyes.</i>)	408
Hirdetések. — (<i>Anzeigen. — Annonces. — Advertisements.</i>)	411

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXIII.
ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

9.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben *Wagner Károly* és *Divald Adolf*

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. TECHN. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 36 P, erdészeti altiszteknek 18 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Alkotmány-u. 6. sz. II. em.

(Táv.: 323-722.)

Közleményeink átvétele — akár kivonatossan is — csak a forrás
megnevezésével történhetik.

A Bereck-Ojtoz körüli őserdők faállománya, kora és használhatósága.

Írta: Nemes Károly ny., miniszteri tanácsos.

(2., befejező közlemény.)

A kétféle törzsköbözési eljárás eredményét összehasonlítva, kitűnik, hogy az ősfenyvesek valóságos darabonkinti tömegtartalma 272·89 m³-rel vagyis 26·90/o-kal haladja meg a *Schuberg*-féle adatokat. *Jegenyefenyő-szálerdők becslésekor Schuberg fatömegtábláinak a használhatóságához kétség nem férhet*, hiszen azokat kártsaim nagy száma az általános becslésekhez jó eredménnyel alkalmazzák, az előbb közölt táblázatos egybevetéssel azonban azt kívántam ismertetni, hogy az őserdők fenyőállományainak növekvése, fejlődése, korfokokozatok szerinti összetétele és fatömege mennyire eltér a szabályosabb szálerdőkétől, tehát fatömegük helyes megállapításához fatömegtáblázataink csak korlátoltan használhatók.

Ezt bizonyítja az előzőleg kimutatott eredmény, amely szerint ugyanolyan vastag és hosszú, 20—120 cm mellmagassági méretű 100 drb fenyőtörzs tömege a *Schuberg*-féle táblák szerint csupán 742·24 m³, a valóságban azonban 1015·13 m³.

Szemmel látható tehát, hogy ilyen állományok fatömegfelvételekor minő csalódások érhetnek bennünket.

A törzsönkint s egyenkint alkalmazott köbtartalmakat a következőképpen származtattam le.

Még az oláh megszállás idejében (1927. évben) az akkor Romániához kapcsolt régi országhatármenti háromszéki és szomszédos óromániai ősernetegeket járva az 1888. évi országhatárrendezés alkalmával Bereck község határából a Kalabucs havas északi lejtőjén Romániához átkapcsolt 185 k. holdnyi s még érintetlen olyan legnagyobb részt jegenyefenyőből, kevés lúcból és mintegy 30⁰/₀-ban bükkből álló őserdőre találtam, amely annyira hatott rám szépségével, hogy elhatároztam annak részletes felvétel útján való megörökítését. Ez az erdőrész — csupán az országhatárt alkotó Kalabucs nevű pataktól elválasztva — közvetlenül érintkezik a Kászonyölgyi erdővel és azokkal csekély eltéréssel egyöntetű volt.

A területen talált fenyőtörzseket szálanként lemértem s azok számát 13.352 darabban állapítottam meg a következő vastagságokkal:

16—20 cm mellmagassági átmérőjű	3640 drb
21—25 „ „ „	2310 „
26—30 „ „ „	1365 „
31—35 „ „ „	1060 „
36—40 „ „ „	836 „
41—45 „ „ „	803 „
46—50 „ „ „	673 „
51—60 „ „ „	1089 „
61—70 „ „ „	861 „
71—80 „ „ „	449 „
81—90 „ „ „	195 „
91—100 „ „ „	55 „
101 „ „ „	és vastagabb 7 „

Összesen: 13.352 drb

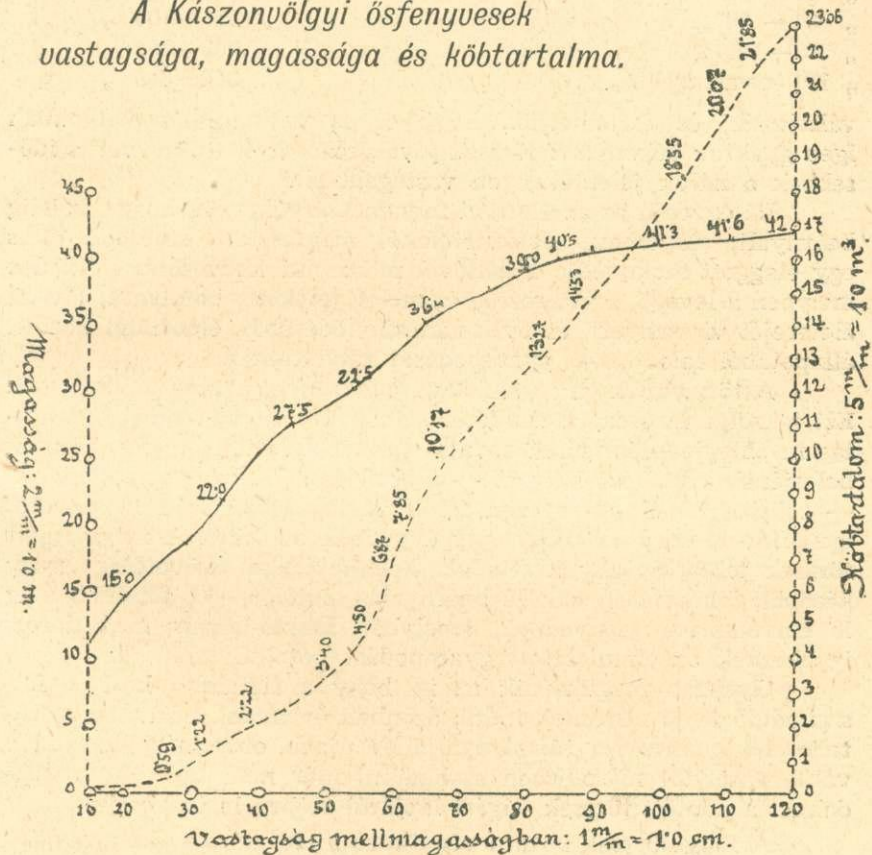
Ezekből a vastagsági csoportokból jelentékeny számú próbátörzset választva és döntve számítottam ki azokat az átlagfákat, amelyek segítségével a valóságos törzstömegek megállapítására szolgáló egyenkinti adatok birtokába jutottam.

Ugyancsak ekkor állapítottam meg a döntött fák alapján azok csúcsig terjedő magasságát is, elkészítvén a kapott adatok alapján a vastagságokra, törzshosszúságokra és köbtartalmakra vonatkozólag a mellékelt számábrát is.

Ez szemlélteti, hogy a 16—29 cm mellmagassági vastagság közé eső fákat, amelyek kora a 44—169 év között váltakozik, növekvésükben a környező magasabb törzsek akadályozták s ebből az állapotukból nehezen szabadultak ki, ezért tömeggyarapodásukban sem haladják meg a Schuberg-féle tábláknak szálerdőre kiszámított adatait.

Amikor azután a törzsek felszabadulása fokozatosan be-
következett s azok egyes példányai — tekintet nélkül a korra —
30 cm mellmagasságon felüli vastagsággal és 35 m magassáig erőre
kapnak, rohamosan elhagyják a hasonló vastagságú szálerdők fa-
tömegét s ez a túlszárnyalás azután kitart a 120 cm mellmagassági
vastagságú törzsek tömeggyarapodásában is, habár ez utóbbiak
közül egyesek a 300 éves és ennél jóval magasabb kort is elérik.

*A Kászonyölgyi ősfenyvesek
vastagsága, magassága és köbtartalma.*

Feltűnő jelenség, hogy amikor a tárgyaltam ősfenyvesek a
75—80 cm mellmagassági vastagságot elérik, hosszúsági növekvé-
sük a további vastagodás (120 cm-en felül) időszakában alig gyar-
apodik vastagsági cm-kinti átlagosan 4—5 cm-el.

Korszerinti vastagodással vagy tömeggyarapodással számí-
tani nem lehet, mert amint a korokról bemutatott kimutatásomból
látható:

a	20—25	cm	mellmag.	vastagságú	törzsek	kora	69—113	év	között
„	26—30	„	„	„	„	„	44—169	„	„
„	31—35	„	„	„	„	„	60—148	„	„
„	36—40	„	„	„	„	„	63—166	„	„
„	41—45	„	„	„	„	„	107—127	„	„
„	46—50	„	„	„	„	„	133—192	„	„
„	51—60	„	„	„	„	„	102—231	„	„
„	61—70	„	„	„	„	„	156—287	„	„
„	71—80	„	„	„	„	„	174—269	„	„
„	81—90	„	„	„	„	„	211—300	„	„
„	91—100	„	„	„	„	„	203—292	„	„
„	101 és vastagabb	„	„	„	„	„	216—346	„	„

váltakozik, és észlelhetjük, hogy egyes vastagsági osztályokban igen gyakran vékonyabb törzsek jóval, sokszor 40—50 évvel is idősebbek a náluk jelentékenyen vastagabbnál.

Itt egyedül az az élettani folyamat érvényesül, hogy a sokáig beárnyalt, elnyomott, életfeltételeitől megfosztott, sínylődő törzs egy elaggott szomszédja kidöltével mikor jut kedvezőbb életterbe, melyben a levegő, a világosság és meleg jótékony befolyását élvezi, életerejét visszanyeri, és évtizedes sínylődéséből, élet-halál közötti állapotából felocsudva, gyarapodását folytathatja.

A törzseknek ez az aléltsága gyakran igen hosszú ideig tart. Ezt igazolja az őserdők fenyőtörzseinek korára vonatkozó kimutatásom „Megjegyzés“ című rovata, amelyből látjuk, hogy a törzsek belsejének váltakozó helyein — többnyire a bél, vagy kéreg körül — sokszor 30 cm-es, s ezen felüli vastagságban is a fa szövetét igen finom, vagy hajszálvékony évgyűrűk alkotják. A megvizsgált törzsek tehát csekély kivétellel, keletkezésüket követőleg, vagy későbbi, fokozatosan előálló beárnyalás alatt 50—60, sőt több évig is elnyomottan szenvednek, amelyből lassan-lassan szabadulva, igyekeznek az elmulasztott gyarapodást pótolni.

Gyakran megtörténik az is, hogy a fiatalabb korban fel szabaduló fa jó növésnek indul, azonban évtizedek múlva egy erőteljesebb szomszédja túlszárnyalja és újabb elnyomás áldozatává válik, amelytől másodízben szabadulni már nem tud. Ezt a küzdelmet a döntött törzsek vágási lapjáról szépen leolvashatjuk.

A fenyőtörzsek korára vonatkozó kimutatásom „Megjegyzés“ rovatában a megvizsgált fák mindegyikének vágáslapjáról megállapítottam, hogy szövetük minő évgyűrűkből áll. Az apró, igen sűrű, finom, hajszálvékony évgyűrűkre vonatkozó megjelöléseim mutatják, hogy ilyen, sokszor nagyítóval is alig látható gyűrűket a törzs közepe, vagy pereme felé találtam, tehát ebből könnyűszerrel megállapítható a fa elnyomatásának időszaka, ez gyakran a törzs élettartamának felére is kiterjed.

A „hajszálvékony“, igen sűrű, „alig láthatóan finom“ meg-

határozás azt mondja, hogy az ilyen évgyűrűk szélessége sok esetben 0·3—0·5 mm között váltakozik, tehát 1 (egy) cm gyarapodásra az elnyomás korszakában néha több évtizedre is szüksége van a nyomogó törzseknek.

Csodálatos és nagyszerű ősfenyőink visszaszerző-ereje és fajfenntartási képessége, amikor oly hosszú ideig szinte, mintha tetszhalott állapotba kerülnének, viselik az elnyomott állapotot, várva a menekülést, a tespedésből való feltámadást.

A felvett fenyőtörzsek vastagsági aránya %okban a „Kászon“ nevű, Bereczk községi határrészben és az azzal határos „Kalabucs“ romániai területen.

A „Kászon“ völgyben: 80.265 darab. Ezekből

16— 20 cm mellmag. vastag	—
21— 25 „ „ „	23·0%
26— 30 „ „ „	13·3 „
31— 35 „ „ „	11·0 „
36— 40 „ „ „	8·8 „
41— 45 „ „ „	7·6 „
46— 50 „ „ „	6·5 „
51— 60 „ „ „	10·6 „
61— 70 „ „ „	8·0 „
71— 80 „ „ „	5·4 „
81— 90 „ „ „	3·3 „
91—100 „ „ „	1·7 „
101 és több „ „ „	0·8 „
	100·0%

„Kalabucs“ román területen: 13.352 darab. Ezekből

16— 20 cm mellmag. vastag	27·3%
21— 25 „ „ „	17·1 „
26— 30 „ „ „	10·2 „
31— 35 „ „ „	8·0 „
36— 40 „ „ „	6·4 „
41— 45 „ „ „	6·0 „
46— 50 „ „ „	5·0 „
51— 60 „ „ „	8·1 „
61— 70 „ „ „	6·5 „
71— 80 „ „ „	3·4 „
81— 90 „ „ „	1·5 „
91—100 „ „ „	0·4 „
101 és több „ „ „	0·1 „
	100·0%

A két erdő rész törzseinek vastagságát összehasonlítva, szembe tűnő, hogy igen sok a 35 cm-nél vékonyabb törzs mindkét csoportban.

Ezek azok az egyedek, amelyek mint természetes települések biztosítják az utódlást, habár ezek között sinylődnek sok ezer példányban azok is, amelyek gyakran a 150—160 éves kort is meghaladva, túlszárnyaltan, elnyomottan várják a felszabadulást.

A törzsek vastagodása a 36 cm-től 50 cm-ig terjedő csoportban számottevően hanyatlik, ez a törzsek jelentékeny részének még küszködő, sinylődő helyzetét igazolja.

Az 51—60 cm vastagsági csoportban azután örömmel látjuk a vastagodási arány növekedését, amely még a 61—70 cm-es vastagsági osztályhoz tartozó fenyők egy részére is kiterjed.

Ez az időszak az, amikor a jövő óriásai legteljesebb hosszúsági és vastagsági növekvésüket érik el, és ezek a példányok tartják meg, mint uralkodók, az elnyomottak fölött az őserdő jellegét, amely az elaggott törzsek összeroskadásával veszendőbe menne.

Sajnos, az a lebilincselő kép, amellyel ezek az óriások még itt-ott gyönyöködtetnek bennünket, rövid idő elmúltával a mesék országába fog tartozni, s szegényebbek leszünk a Természetnek egy olyan remek alkotásával, amelyet sem mi, sem utódaink visszavarázsolni nem tudnak.

A kereskedelmi célok figyelembevételével kiszámított átlagtörzsek fűrész- és hasított-áru előállítására alkalmas kéregnélküli, hibátlan fatömegének az összehasonlítása a kéregben mért valóságos, és Schuberger-féle táblázatok alapján kiszámított összes fatömeggel.

A vast. osztály mellmagasság szerint	Gömbölyeg- szerfa	Összes törzsfatömeg a valóságban	Schuberg szerint
cm	m ³	m ³	m ³
20—25	0·38	0·33	0·35
26—30	0·59	0·63	0·67
31—35	0·80	1·38	1·05
36—40	1·17	2·05	1·48
41—45	1·60	2·39	1·98
46—50	2·27	3·06	2·51
51—60	3·02	4·80	3·75
61—70	4·64	8·86	5·69
71—80	5·98	11·20	7·69
81—90	7·86	13·95	9·91
91—100	9·27	16·49	12·02
101—120	13·62	20·64	15·62
Együtt	51·20	85·78	61·72

Jegyzet: Ezeknek a végeredményeknek egybevetéséből látjuk, hogy a kásonvölgyi őserdőkben próbatörzsek döntésével kiszámított fenyő gömbölyegszerfa a valóban megállapított összes fatömegnél 40·3%-kal, a Schuberg köbtáblái szerint kiszámított-nál pedig 17·1%-kal kevesebb.

A próbatörzsek valóságos és Schuberg-féle fatömege közötti különbségek.

	Fatömeg			
	Valóban		Schuberg szerint	
	több m ³	kevesebb m ³	több m ³	kevesebb m ³
20—25 cm vastags.	—	0·05	—	0·05
26—30 „ „	0·04	—	0·08	—
31—35 „ „	0·58	—	0·25	—
36—40 „ „	0·88	—	0·31	—
41—45 „ „	0·70	—	0·38	—
46—50 „ „	0·79	—	0·24	—
51—60 „ „	1·78	—	0·73	—
61—70 „ „	4·22	—	1·05	—
71—80 „ „	5·22	—	1·71	—
81—90 „ „	6·09	—	2·05	—
91—100 „ „	7·22	—	2·75	—
101—120 „ „	7·02	—	3·00	—

A) Az átlagtörzsek kéregtelen tiszta fatömegei és a valóságos összes fatömegek közötti különbségek magyarázata.

Amint fejtegetéseim elején előadtam, a próbatörzsek tömegtartalmát az előzetesen egyetértőleg meghatározott feltételek szigorú betartásával, lekérgezett állapotban, 8 m-es (nem 4 méteres!) szakaszokra osztva, 30 cm vastagságon alul 14 cm, a 31—50 cm vastagok 20 cm és az 51-nél vastagabbak 25 cm csúcsvastagságig állapítottuk meg, az összes hibás részek levágásával. Ezenkívül kimondtuk azt is, hogy a törzseket hegy felől kell mérni, a cm tört részeinek lefelé kerekítésével. A törzseket 5—5 cm, illetve az 51—100 cm vastagokat 10—10 cm különbséggel, a 101 cm-es s ennél vastagabbakat pedig együttesen ott soroztuk be vastagsági osztályokba.

Ezek az erdészeti megítélés mellőzésével alkalmazott módszerek mind olyanok voltak, amelyek a gömbölyeg szerfa (fűrészrönkö) mennyiségének az apasztását eredményezték. Lényegesen csökkentették még a fatömeget a próbatörzsekben és külön hibásnak minősített törzsekben talált használhatatlan részek, amelyeket az átlagtörzsek fatartalmából a megállapított százalékok szerint levontunk.

Hogy a felsorolt s a szakszerűséggel ellentétes elbírálások mennyiben befolyásolták a valóságos fatömegek megállapítását, arra szolgáljanak az alábbi példák.

1. A 20—30 cm törzsek köbtartalmában feltűnő eltérések nincsenek, a különbségek később fokozódnak.

2. Egy 31—35 cm vastagsági osztályba tartozó átlagtörzs köbtartalma a próbatörzsek részletes kimutatásából kiteszőleg 0·80 m³, holott egy ilyen fa valóságos köbtartalma 1·38 m³, tehát a különbség 0·58 m³.

A különbséget főképpen a kéreg, a csúcsta, a feltárt s levont hibás részek eredményezik.

A fa magassága a vonatkozó kimutatás szerint: 24 m, középmé-
rője: 19 cm, kéregvastagsága: 10 mm, használható hossza: 14 m.

a) A kéreg köbtartalma lesz tehát	0·12 m ³
b) Csúcsta. Mivel a 0·80 m ³ szerfára a törzsből 14 m esett, visszamaradt 10 m hosszú csúcsta, tövén 14 cm vastagsággal	0·08 „
c) A fák mellmagasságát hegy felől mértük, ez átlag 1 cm-el apasztotta a valódi vastagságot; az ebből eredő apadék	0·07 „
d) Ugyanannyi hiányt eredményezett a törzsnek 8 m-es szakaszokra való beosztása, mert a szakaszok átmérője ezzel csökkent	0·07 „
e) Lényegesen csökkentik a szerfakihozatalt pl. ebben a vastagsági osztályban a 0·2—36·0%-ig terjedő hibás farészek, amelyek levonása könnyen felszoktethette az eddig talált 0·34 m ³ hiányt a	0·54 m ³ -re.

3. Számítsunk egy az 51—60 cm vastagsági osztályba tartozó törzssel.

Ennek szerfa-tartalma: 3·02 m³, valóságos köbtartalma: 4·80 m³, a különbség: 1·78 m³. A törzs hossza: 34 m, középmé-
rője: 38 cm, kéregvastagsága: 20 mm.

Felhasználtunk az átlagtörzs kéregnélküli köbtartalmának kiszámításához 25 m-t.

a) Esik tehát a kéregre	0·40 m ³
b) csúcsta visszamaradt 25 cm törzsvastagsággal 14 m hosszú rész	0·58 „
c) méretcsökkentés a hegy felőli mérésből	0·20 „
d) „ a szakaszok helytelen beosztásából	0·20 „
e) ebben a vastagsági osztályban az egészségeseknek minősített törzsek esetén mutatózó 2%- és a beteg törzsekre kiszámított 31%-nyi rossz fa levonása folytán az apadék	0·40 „

Különbözet . . . . . 1·78 m³

4. Hasonló összehasonlítás alá véve egy a 81—90 cm-es vastagsági osztályba tartozó törzset, az alábbi eredményt kapjuk:

Egy ilyen törzs szerfatömege: 7·86 m³. Kiszámított teljes fatömege: 13·95 m³, a különbség: 6·09 m³. A törzs hossza: 40 m, középmé-
rője: 60 cm, kéregvastagsága: 27 mm. Felhasználtunk az átlagtörzs köbtartal-
mának a kiszámításához: 28 m-t.

a) Kéregre esik	1·70 m ³
b) csúcsta visszamaradt	0·67 „
c) méretcsökkentés a hegy felőli mérés folytán ilyen vastag törzs esetén (2 cm vastagsági veszteséggel számítva)	0·30 „
d) a szakaszok helytelen beosztásából további csapadék	0·78 „
e) az ép törzsek esetén mutatózó 5·8%- és a hibás törzsekre alkalmazott 22·9% apadék	2·64 „

Különbözet . . . . . 6·09 m³

Az előadottakon kívül számottevő még a törzsfelvételi eljárásoknak az a kikötése is, hogy a vastagságot a centiméter tört részeivel lefelé kerekítettük ki, tehát a 1/2 cm-nél nagyobb tört részeket elhanyagoltuk, továbbá az is, hogy a lekérgezett törzseknek 8 m hosszú szakaszokra történő beosztásával a szakaszok középmé-
rői a valóságos fatömeg apasztását eredményezik és ezen-

kívül a 8 m-es szakaszbeosztás alkalmával a rövidebbre adódó szakaszok hosszát egész méterben kerekítettük ki. Szóval a törzsfatartalmának kiszámításakor ezek is jelentékenyen kihatottak a fatömeg csökkentésére.

B) A Schuberg-féle adatok s az átlagtörzsek eredményei alapján kiszámított tiszta gömbölyeg-szerfa tömegek között mutatkozó csekélyebb különbségeket már a kéregvastagság és csúcsfa fedezi, s ezért a méretezési és szerkezeti hibákból, valamint magából már a közbés módjából eredő s más hiányokat a kéregben mért valóságos egész törzsfatömeg javára kell elszámolni, vagyis ez is igazolja a részemről vastagsági osztályokként megállapított ösfatömegek helyességét.

Az őserdők fatömegfelvétele alkalmával a talált fafajok elegyaránya szerint megállapított fatömegek mennyisége.

a) Kászon-völgyében 2100 k. holdon.

Mint már jeleztem, ezen a területen törzsenként kiszámlálva és méretezve felvettük a következő fatömegeket.

80.265 drb. fenyőszálfa. Ennek kéregtelen és mindennemű hibánélküli — a kereskedelmi igények s előnyök figyelembevételével — kiszámított gömbölyeg-szerfa tömege volt: 170.399 m³.

A fenyő valóságos, kéregben levő összes nyersfa-tömegét úgy kapjuk meg, hogyha a fenti, tisztán fűrészrönköt adó mennyiséghez hozzáadjuk mindazokat a kéreg- és farészeket, amelyeket a becslési eljárás és számítás során ennek az eredménynek az elérése érdekében levontunk; ezek mennyisége a fatömeg 40·3%-ával ér fel. (L. a fatömeg számítási módok összehasonlítására vonatkozó jegyzetet.)

Igy a 80.265 drb. törzs összes fatömege lenne:

170.399 + 68.671 m³ . . . . . 239.070 m³

Bükkfatömeg. Ezt, amint jelen tanulmányom elején előadtam, próbatörzsek felvételével állapítottuk meg.

fűrészrönkö: 31.645 m³ + tűzifa: 173.802 m³ . . . 205.447 „

Tehát a 2100 k. h. őszállomány összes fatömege 444.517 m³ vagyis fenyő: 54% és bükk: 46%.

A holdankinti fatömeg: 212 m³.

A felvett fenyők 80%-a jegenyefenyő, 20%-a lúcfenyő, amint ezt az arányt a próbatörzsek kimutatásából a fafajra való tekintet nélkül kiválasztott fák számából megállapíthatjuk.

Itt ugyanis az összesen döntött 133 drb-ból 107 drb jegenyefenyő és 26 drb lúcfenyő volt. A fenyőfélék ilyen megoszlása jelentéktlenebb eltérésekkel a háromszéki őszállományokban s a közeli romániai területeken is ehhez hasonló volt. Gyérebbe találtam

olyan helyekre, ahol a lúcfenyő a jegenyefenyőt számban és tömegben túlszárnyalta.

Az ismertetett őserdőkben a fenyők fatömegben és minőségben faj szerint eltérést nem igen mutattak, ezért azokat számításaimban bátran bíráltam el egyöntetűen.

6. A „Kalabucs“ havas északi lejtőjén román területen.

185 k. holdon.

Fenyőtörzs. Felvettünk 13.352 darabot, ezek valóságos összes fatömege . . . . . 30.729 m³

Bükk. Törzsenkint felvettünk 9348 darabot, fatömegük volt . . . . . 14.684 „

a 185 holdon találtunk összesen . . . . . 45.413 m³

Elegyarány szerint fenyő: 67.7%, bükk: 32.3%.

A holdankinti fatömeg 246 m³.

Bár a holdankinti fatömeg az előbbinél valamivel több, a fenyő itt majdnem 18%-al túlsúlyban van. Ez a kisebb terület teljesen északi fekvésű, tehát a bükk számára az előbbinél jelentősen hidegebb s ez segítette elő a fenyőfélék erősebb térfoglalását.

Az ősfenyők kéregvastagsága.

A jegenyefenyő kérgéről szakkönyveinkben általánosságban azt olvassuk, hogy az a kéregben lévő törzs köbtartalmának 10—12%-a. Mivel nem tudhatjuk, hogy ennek a hányadnak a kiszámításába az őserdő jegenyefenyőinek a kérgét is bevonták-e vagy sem, talán nem lesz érdektelen, ha ezeknek a feljegyzett kéregvastagságból a megfelelő százalékot leszarmaztatom.

A törzsek általános ismertetéséről mellékelt kimutatás szerint az egyes vastagsági osztályok középátmérőjéhez tartozó kéregvastagságot átlagosan a következő erősségűnek találtam:

A	20—25	cm	mellmagassági	vastagságú	törzsekét	7.6	mm-nek
„	26—30	„	„	„	„	10.6	„
„	31—35	„	„	„	„	10.6	„
„	36—40	„	„	„	„	12.6	„
„	41—45	„	„	„	„	12.6	„
„	46—50	„	„	„	„	12.8	„
„	51—60	„	„	„	„	19.1	„
„	61—70	„	„	„	„	21.5	„
„	71—80	„	„	„	„	22.4	„
„	81—90	„	„	„	„	24.3	„
„	91—100	„	„	„	„	26.5	„
„	101 és több	„	„	„	„	27.0	„

Ismerve az ezekben a vastagsági osztályokba sorozott fák törzshosszát, számításaim a következő eredménnyel jártak:

A	20—25 cm-es vastagsági osztályban a kéreg a fatömeg	12·0 0/0-a
„	26—30 „ „ „ „ „ „	13·3 „
„	31—35 „ „ „ „ „ „	11·2 „
„	36—40 „ „ „ „ „ „	10·0 „
„	41—45 „ „ „ „ „ „	9·0 „
„	46—50 „ „ „ „ „ „	9·8 „
„	51—60 „ „ „ „ „ „	12·8 „
„	61—70 „ „ „ „ „ „	11·1 „
„	71—80 „ „ „ „ „ „	9·8 „
„	81—90 „ „ „ „ „ „	9·7 „
„	91—100 „ „ „ „ „ „	9·7 „
„	101 és több „ „ „ „ „ „	9·0 „

Tehát az összes vastagsági osztályokra vonatkoztatott átlagos jegenyefenyő-kéreg a tövön becsült fatömeg 10·6 0/0-a, vagyis ez az eredmény a tudományosan több oldalról megállapított adatokkal egyezik.

Fenyőfűrészáru-kihozatal.

A kitermelt kéregtelen gömbölyeg-szerfa legnagyobb részét fűrészrönkö alakjában termeltük ki s egyik elsőrangú magyar,

Az előállított fenyő fűrészáru

minőségi megoszlása és választékolás szerinti mennyisége.

A termelt fenyő fűrészáru				Jegyzet
megnevezése	mérete cm	Ki- hozatali 0/0	minősége	
R. H. R. A. R. T.	8-15	8·97	Göcsnélküli és részben göstelen	Minősítés és megjelölés a Közellátásügyi Miniszter 46.000/1943 számú rendeletének megfelelően.
„	17-30	9·38	Jegenyefenyő, jele: A. R. T.	
F. A.	8-15	1·14	Lúcfenyő I. oszt. (F = Fichte)	
„	17-30	5·15	„ „	
F. B.	8-15	0·46	„ II. oszt.	
„	17-30	3·31	„ II. „	
F. C.	8-15	1·11	„ III. „	
„	17-30	5·27	„ III. „	
T. I.	8-15	0·13	Jegenyefenyő I. (T = Tanne)	
„	17-30	0·33	„ I. „	
T. II.	8-15	0·16	„ II. „	
„	17-30	0·43	„ II. „	
T. III.	8-15	3·08	„ III. „	
„	17-30	4·91	„ III. „	
IV.	8-15	8·68	„ IV. „	
„	17-30	27·10	„ IV. „	
V.	8-15	0·85	„ V. „	
„	17-30	2·43	„ V. „	
H. B.	10-15	1·22	Gyaluképes, keskenyáru II. oszt.	
Ládadeszka.	0·30-0·95	1·22	Rövidáru, szélezett ládadeszka	
Heveder és fűrészelt gerenda	—	2·82	Heveder, fűrészelt gerenda	
Léc és szőlőkaró	—	6·89	léc és szőlőkaró	
Tiszta léc	—	0·49	Göcsmentes és részben göcsmentes léc	
K. W. R. H. R.	8-30	1·15	„ „ „ rövidáru	
K. W.	8-30	2·36	Pengehulló } „ „	
K. W. V.	8-30	0·46	rövid súlyáru j }	
		100 0/0		

keresztény faüzemünk tulajdonában lévő gőzfűrészben dolgoztuk fel, az előállított választékok minőségéről és mennyiségéről tehát a mellékelt kimutatás adataival kívánok tájékoztatást nyújtani.

A kihozatal az 1943. évi termelésre vonatkozik s a választékok minősítése és megjelölése a közellátási miniszter 46.000/1943. sz. rendeletének megfelelően történt

Ezeket az adatokat fűrészüzemmel foglalkozó kartársaim könnyen összehasonlíthatják saját eredményeikkel s meggyőződés, hogy ez az összehasonlítás az őserdők igen finom szerkezetű fűrészanyagát fogja dicsérni.

Tapasztalatom szerint ma, amikor belterjes és aprólékosságig terjedő fűrészáru-termeléssel az átlagos vastagságú és minőségű rönköfa-tömegeből egyes gőzfűrészek már 55—58% kihozatalt érnek el, a tárgyalt őserdők fája esetében a kimutatásbeli választékok kihozatali mennyisége elérte a 61·80%-ot. Ehhez hozzászámíthatjuk még az értékes széldezkatömeget 1·58%-al, tehát a gömbölyeg szerfa 63·38%-a vált fűrészáru előállításra alkalmassá.

Ez az eredmény nemcsak az őserdők fenyőfájának elsőrangú minőségét, hanem a teljesített munka és szakértelem kiválóságát is dicséri mind műszaki, mind kereskedelmi szempontból.

*

Kissé hosszúra nyult fejtegetésemet befejezve, szerény kívánságom csak az lenne, hogy annak hiányos részeit őserdők kezelésével foglalkozó kartársaim éppen olyan szeretettel egészítsék ki, mint amilyenell én a közölt adatokat az *utókor* számára megörökíteni óhajtottam.

*

Bestandesverhältnisse, Alter und Gebrauchswert der Urwälder in der Gegend von Bereck-Ojtoz. (Schluss.) Von K. Nemes.

Über die biologischen Eigenschaften, Wuchsleistung und Holzgüte der Nadelholz-Urbestände in den Südostkarpathen brachte das ungarische Fachschriftum vordem keine näheren Angaben.

Verf. gibt nun — auf Grund eigener Aufnahmen, die anlässlich eines, durch Unternehmer vorgenommenen Grosskahlschlages gesammelt wurden — ausführlichen Bericht über das Alter, Bestandesgefüge, Zuwachs, Beschaffenheit und Rindenprozent solcher Urwaldreste. Ein Vergleich mit ähnlichen Daten des normalen Hochwaldes fällt zugunsten letzteren aus, die Ausbeute an Sägeware stellt sich aber bei den Urwaldstämmen höher.

*

Les peuplements, l'âge et l'utilité des forêts vierges de la région de Bereck-Ojtoz (Fin). Par Ch. Nemes.

Données très instructives montrant que les futaies normales ont une grande utilité quoiqu'elles fournissent moins de bois pour les scieries.

*

Stands, Age and Value of Primewal Forestes Near Bereck-Ojtoz. (Final part.). By K. Nemes.

Very instructive data, which show, that normal high-woods are more useful, but give less sawing-goods.

Az árszabályozás egyik elhanyagolt tényezője.

Írta: Kovács József

Most, amikor az újonnan létesült Faforgalmi Központ szinte kizárólagos hatáskörrel törekszik arra, hogy rendet és megnyugvást teremtsen a fával kapcsolatos kérdésekben, remélhetően sor kerül majd egy átfogó jellegű árrendezésre is. Valamennyien úgy érezzük, hogy végeredményben ez a gyújtópontja a faellátásunkat érintő törekvéseknek, és szerencsés megoldása már maga is igen hatékonyan mozdítaná elő mind a termelését, mind a kereskedelmet.

Sokféle árrendezést értünk már meg az utóbbi nehéz években. S bár valamennyinek egyformán az volt a célja, hogy a termelés fokozatos buzdítását szolgálja és ezenkívül a termelők munkájának és befektetett tőkéjének méltányos kamatozását is biztosítsa, a kitűzött célt egyik megoldásnak sem sikerült kielégítően elérnie.

Nem sikerült pedig valószínűleg azért, mert egyik árrendezés sem gondolt arra, hogy nem elég csupán a forgalmi árakat megállapítani az összegyűjtött költségtényezők adataiból, hanem ezenfelül és megokoltan biztosítani kellett volna azt az összeget is, amelyet tömören „tőkköltség”-nek nevezhetünk. Ez a *tőkköltség* az az összeg, amely a vágáskorиг minden tömörköbméter fát az erdőbirtokos vagy termelő számláján terheli.

Többféle részletből tevődik össze ez a tétel; tökéletes és minden részletre kiterjedő boncolása nem lehet szerény íráskom feladata. Csupán főbb vonásokban szeretném a *tőkköltség* fogalmát a gyakorlat szempontjából vázolni.

Ilyen értelemben, — felfogásom szerint — a *tőkköltség* az alábbi részletköltségekből alakítható ki:

1. magának az erdőtalajnak értékéből, a rajta nőtt faállomány értéke nélkül,
  2. 1 k. hold terület erdősítési átlagköltségéből, beleértve a szükséges pótlások költségét is,
  3. az 1 k. h. terület erdősítéséhez és pótlásához szükséges csemete értékéből,
  4. bejáró ösvények és vadászati berendezések 1 k. h-at terhelő átlagos évi költségéből,
  5. az előhasználati termelések 1 k. h-ra eső költséghányadából,
  6. az évi adóteher k. h-ankinti költséghányadából,
  7. a kegyúri terhek 1 k. h-ra eső részéből,
  8. az általános üzemi költségek 1 k. h-at terhelő összegéből.
- De a felsorolt tételeken kívül, — amelyek kivétel nélkül

csak *kiadást*, illetve befektetést jelentenek — nem feledkezhetünk meg azokról a tételekről sem, amelyek a tőköltség képzésében ellenirányban hatnak, tehát *bevételeként* mutatkoznak.

Ezek:

9. a vágásforduló kezdetéig remélhető *előhasználati* termé-
lések 1 k. h-ra eső átlagos bevétele.

10. a *mellékhásználatti bevételekből* (vadászat, halászat, fű-
kaszálás, erdei gyümölcs, kő stb.) eredő, 1 k. h-ra eső átlagos összeg.

Ha a 10 pontban felsorolt tétel mindegyikének pénzbeli egyenértékét elfogadhatóan megállapítjuk és ezeket a később idézett és felhasznált erdőértékszámítástani egyenlet segítségével az erdőgazdaságra vonatkozólag még a régi békeidőkben szokásos szerény 3⁰/₀-os kamatlábbal egy összegben kiértékeljük, megkapjuk azt az összeget, amelybe 1 k. h. területen álló fatömeg az erdőbirtoknak kerül. Elosztva ezt az összeget a vágásforduló évében az illető erdőbirtok 1 k. h. területén található átlagos fa-tömeg mennyiségével, eredményül kapjuk a keresett *tőköltségeket*, 1 m³ fatömegre átlagosan.

Kíséreljük meg ezekután valóságos számokkal, illetve értékekkel kifejezni azt, amit az előzőekben mondtunk. Előrebocsátom, hogy a feladattal kapcsolatban *magashegységi erdőbirtokra* gondolok (Kárpátalja, Erdély), tehát olyan tájra, ahol magának az erdőtalajnak forgalmi érték a gyakorlatban nem tulajdonítható.

Úgy érzem, éppen ennek a kérdésnek, tehát az 1. pontnak a kiértékelése a legnehezebb. Felfogásom szerint a magashegységi vidékeken, az itt uralkodó terep- és éghajlati viszonyok folytán, magának a csupasz erdőtalajnak ésszerűen csak akkora érték tulajdonítható, amekkorát az ilyen talaj *legeltetése* hozna elméletben.

Kétségtelen ugyanis, hogyha a magashegységi erdővidékeken megszűnnék a rendszeres erdőgazdálkodás, — tehát ha az itteni erdőket kiszolgáltatnók a lakosság egyéni gazdálkodásának, (ha ugyan ezt egyáltalán „gazdálkodás“-nak nevezhetjük!) — bizonyos idő múlva — a szerint, hogy miként kedvez a konjunk-túra — az erdő mint ilyen, teljesen *megszűnnék*. Ugyanolyan siralmas táj maradna vissza előbb-utóbb, amilyenből, sajnos, túlságosan sokat láthatunk akár Kárpátalján, akár pedig Erdélyben, ha megnézzük a közbirtokosság vagy úrbéri társulatok tulajdonában levő legtöbb erdőt.

Ezek a területek mindennek nevezhetők, csak erdőnek nem, hiszen legnagyobb részük elkopárosodott és csak foltonként fedezhetők fel itt-ott sarjeredetű törzsek vagy a korlátlan legeltetéstől megnyomorított bokrok.

Ilyenformán talán nem esünk súlyos tévedésbe, ha a *magashegységi erdők csupasz talajértékét csak a legeltetési hozam gyakorlati értékével mérjük le*.

Az illetékes mezőgazdasági kamara szerint Kárpátalján 1 db. számos állat legeltetéséhez átlagosan 2 k. h. terület szükséges. Ebből következik, hogy az itteni erdőgazdasági területek kat. holdjára átlag $\frac{1}{2}$ számos állat legeltetését irányozhatjuk elő.

A magashegységi vidékeken jelenleg 26— pengő a legeltetési díj, még pedig az egész időnyre, amely alatt rendszerint 3 hónap (június—augusztus) értendő. A fenti összegből tehát havonként és számos állatonként 8'66 pengő, vagyis 1 k. h. terület havi hozamára ennek fele: 4'33 pengő esik. Mivel gondolatmenetünket most kizárólag csak a legeltetésre építjük — minden más erdőgazdasági érdektől eltekintve — feltételezhetjük, hogy ebben az esetben nemcsak 3 hónapig, hanem 5 hónapig gyakorolhatnók a legeltetést (május 15—október 15.). Ilyenformán tehát 1 k. h. erdőterület évi legeltetési hozama 21'65 pengőben adódik, ezt az összeget azonosnak vehetjük 1 k. h. terület talajértékével.

A kérdés nehezebb oldalát ezzel megoldottuk és elfogadjuk csupasz talajértéknek a fent kapott 21'65 pengőt, kat. holdankint.

A többi pont értékelése nem okoz különösebb gondot, hiszen azok mindegyikével úgyszólván nap-nap mellett találkozunk.

Áttekinthetőség és rend kedvéért kíséreljük meg azok értékelését is, hogy az egyenletet megoldhassuk.

2. 1 k. h. erdősítésének és pótlásának az átlagos költsége (30 napszám, à 6— P)	180— P
3. A fenti erdősítéshez és pótlásához szükséges 3.000 db. csemete értéke, à 20— P	60— „
4. Bejáró ösvények és vadászati berendezések költségének évi hányada, 1 k. h-ra	
5. Az előhasználati termelésekre fordított költség hányada, k. h.-ankint 0'15 m ³ átl. fa-tömeg, à 20.— P költséggel	3.— „
6. Az évi adóteherből 1 k. h.-ra eső hányad	—'50 „
7. A kegyúri terhek évi hányada k. h.-ankint	—'20 „
8. Általános üzemi költség a fentiek után, az erdősítési tételek kivételével	1'26 „
9. Az évi előhasználatokból remélhető 0'15 m ³ faanyag átl. értéke (à 35— P)	5'25 „
10. A mellékhasználatokból eredő évi átl. bevétel, k. h.-ankint	1'50 „

A fent közölt adatok természetesen nem tekinthetők olyanoknak, amelyek általában minden magashegységi erdőbirtokra vonatkoztathatók. Esetenkint bizonyos fokú eltérések észszerűen feltételezhetők.

A felvett adatok között bizonyára feltűnik az előhasználati tételnél szereplő csekély fatömeg és összeg. Ennek a beállítására az a megfontolás készített, hogy a magashegységi tájakon még igen

sok a tennivaló az erdők feltárása terén és ezért az előhasználatokat ezidőszerint szinte csak elvétve lehet igénybevenni. Feltárt erdőgazdaságokban egész nyugodtan lehetne a fenti mennyiségnek tiszszeresét is beállítani.

Mivel ismerjük az összes szükséges adatokat számszerűleg, nincs egyéb teendőnk, mint behelyettesítjük azokat az alábbi, erdőértékszámítástani egyenletbe: *

$$A_b = \left(\frac{T \pm u - e}{O \cdot Op} \right) \cdot (1 \cdot Op^k - 1) + C \cdot 1 \cdot Op^k - B_a \cdot 1 \cdot Op^{k-a}$$

amelyben: T = a talajérték, u = az állandó évi kiadás, e = az állandó évi bevétel, $O \cdot Op$ = a kamatláb (3%), C — az erdősítési költség, B_a = az előhasználati bevétel az a évben, k = a faállomány kora.

Megoldva az egyenletet, eredményül 4.151.75 pengő összeget kapunk, amely tehát azonos 1 k. h. magashegységi erdőterületen levő 100 éves faállomány *tőköltségével*. Ha feltételezzük azt, hogy az említett vágáskorban átlag 180 m³ fatömeg áll 1 k. h. területen, akkor 1 m³ fatömeg átlagos *tőköltségéül* 23.06 pengőt, vagyis *kerekén* 23.10 pengőt kapunk.

Ez az az összeg, amely minden árrendezésből kimaradt, pedig teljes joggal megilleti az erdőbirtokost, mert az előzőkből látható, hogy az erdő mégsem nő csak magától.

Hasonlóképen lehetne megállapítani hazánk *középhegységi, dombvidéki, ártéri és alföldi erdőfajtaira is az átlagos tőköltséget* és adott esetben, az árrendezés során, mindig azt a tőköltséget venni számításba, amely az illető országrészre vagy erdővidékre vonatkozik.

*

Befejezésül szeretnék egyet-mást elmondani erről a tőköltségről.

Az eddigiekben általánosságban beszéltünk a tőköltségről, tehát a kapott eredmény általában értendő minden m³ faválasztékra, tekintet nélkül a fafajra. Viszont tudjuk, hogy erdeink állományát a fafajok változatai képviselik, részben a Természet örök gondosága, részben pedig — és napjainkban ez az irányzat egyre erősödik — az ember, illetve a szakember beavatkozása folytán.

Az erdőnek — örök rendelkezésénél fogva — az ember életében nélkülözhetetlen faanyag kimeríthetetlen tárházának kell lennie. De nemcsak kimeríthetetlennek, hanem egyúttal a szükséglet céljaira legmegfelelőbb fajokban bővelkedőnek is kell lennie, minden korszerű erdőnek. Ezért tett és tesz a gyakorlat ma is különbséget az egyes fajok között, mégpedig azok értéke és használhatósága szerint. Ebből pedig következik, hogy *nekünk is kü-*

* Lásd: *Fekete Zoltán* az „Erdőmérnöki Segédtáblák“.

lönbséget kell tennünk az egyes fajok tőköltsége, sőt tovább megyek: ugyanazon fajon belül még az egyes választékok tőköltsége között is.

Az alap a fentebb kapott átlagos tőköltségben már rendelkezésünkre áll, s ezért nem okoz különösebb gondot annak további részletezése.

Tudjuk, hogy hazánkban az erdőt alkotó fajok között legelterjedtebb a bükk. Ennélfogva megokoltnak látszik, hogy a fentebb kapott átlagos tőköltséget vegyük azonosnak a bükk fajával és ehhez, mint alaphoz viszonyítsuk a többi, számottevőbb faj tőköltségeit, azok ipari felhasználóságának figyelembevételével.

Ezt az arányt számokban — elképzelésem szerint — körülbelül így fejezhetnők ki:

bükk	100
fenyőfélék	90
tölgy	140
kőris	155
juhar	145
szil	115
ákác	125
hárs, éger	135

Természetesen, az itt fel nem sorolt többi fajt (gyertyán, cser, vadkörte, cseresznye, nyír, nyár, fűz) is be kellene iktatni a sorozatba. Én a gondolat megvilágítására most csak a fontosabbakat választottam.

Az imént felsorolt arányszámok figyelembevételével a felsorolt fajok tőköltsége az alábbi összegekben adódik:

bükk	23·10 pengő/m ³ ,
fenyőfélék	20·79 „
tölgy	32·34 „
kőris	35·80 „
juhar	33·50 „
szil	26·57 „
ákác	28·88 „
hárs, éger	31·18 „

De kívánatos volna még választékonként is arányosítani a tőköltséget, legalább szerfa és tűzifa szerint.

Nem kívánok túlzott részletezésbe merülni és ezért úgy gondolom, megnyugtató megoldásnak vehetnők, ha a bükkre a 3·1, a fenyőfélékre és az ákácra a 4·1, a fent említett többi fajra pedig az 5·1 arányt fogadnók el a szerfa és tűzifa választék értéke között.

Ilyen alapon, a következő tőköltségeket kapjuk:

	1 m ³ szerfa	1 m ³ tűzifa
	átl. tőköltsége	
bükk	17·33 P	5·77 P
fenyőfélék	16·63 „	4·16 „
tölgy	26·95 „	5·39 „
kőris	29·84 „	5·96 „
juhar	27·92 „	5·58 „
szil	22·14 „	4·43 „
ákác	23·11 „	5·77 „
hárs, éger	25·99 „	5·19 „

Mivel azonban a tűzifa választék gyakorlati egysége nem a tömörköbméter (m³), hanem a *normál-ürköbméter* (ürm³), ennek megfelelően a tűzifa tőköltség-adatai a következőképen módosulnak (0·7 átlagos átszámítótényező alkalmazásával):

	1 norm. ürm. tűzifa
	átl. tőköltsége
bükk	4·04 pengő,
fenyőfélék	2·91 „
tölgy	3·77 „
kőris	4·17 „
juhar	3·91 „
szil	3·10 „
ákác	4·04 „
hárs, éger	3·63 „

Igaz ugyan, hogy a fent kapott tőköltségek nem minden esetben fedik azt az arányt, amelyet a gyakorlati élet a felsorolt fajokból termelt tűzifával kapcsolatban kialakított, de semmi akadály nincs annak pl., hogy a *kőrisből* készült tűzifa tőköltségét valamivel csökkentésük a szerfa tőköltsége javára. Nyilvánvaló, hogy mindenki szívesebben tüzel bükkal, mint kőrissel, és ezért megokolt, hogy az utóbbinak értéke semmiesetre nem mulhatja felül az előbbi fafajét.

Az elmondottakból önként következik, hogy minden árrendezés csak akkor tekinthető megnyugtatónak, ha a forgalmiárból visszaszámított *tőár* feltétlenül biztosítja az erdőbirtokos, illetve fatermelő részére elsősorban a részletesen tárgyalt *tőköltség összegét*, de ezen túlmenően még azt a netto kamatot is, amely a kérdéses választék kitermeléséhez és a feladóállomásig való leközelítéséhez szükséges forgótőke után 1 évre jogosan felszámítható.

A kifejtett elvek alkalmazása feltehetőleg megkönnyítené, egyben pedig biztossá és megnyugtatóvá tenné a mindenkori *forgalmi árak* megállapítását, mert világos induktív módszerrel lehetne azokat felépíteni a *tőköltség, termelési, közelitési és szállítási költ-*

ségek összegeiből, hozzászámítva még ehhez az igényelt forgótőke 1 évi kamatát.

Ilyen megoldás esetén remélhetnők, hogy a faipar és fakereskedelem nyersanyagát termelő erdőgazdaság megtalálja jogos és méltányos számítását, s ezzel pedig elkerülhetővé válnék egyrészt az erdőgazdaságok fokozatos elszegényedése és az erdőtőke megcsorbitása, másrészt viszont biztosítható lenne a korunkban annyira sürgetett *belterjes erdőgazdálkodás* pénzügyi alapjainak lefektetése és állandó fejlesztése.

Záradékuul még megjegyzem, — minden esetleges félreértés elkerülése végett, — hogy a jelen soraimban kifejtett gondolatok érzékeltetésére használt. vagy levezetett adatok nem tekinthetők *kizárólagos* érvényűeknek a *magashegységi erdőbirtok* tőköltségére.

Ilyen kizárólagos értelmű tőköltség számításakor az illető vidék erdőtípusából (tehát pl. Kárpátalja magashegységi erdőtípusa, vagy pl. a dunamelléki ártéri erdő típusa stb.) olyan erdőbirtokot kellene mintának kiválasztani, amely *minden tekintetben* (tehát elegyarány, kor, sűrűség, feltártság stb.) megnyugtató *átlagnak* tekinthető.

*

Ein vernachlässigter Faktor der Preisregelung von J. Kovács.

Die „Stockkosten“, d. h. jene Auslagen, die von der Bestandesgründung bis zum Abtrieb jeden Festmeter des geernteten Holzes belasten, wurden bei den bisherigen Preisregelungen ausser Acht gelassen. Zwecks entsprechender Berücksichtigung dieses wichtigen Satzes dient Verf. mit umsichtigen Vorschlägen.

*

Un facteur négligé de la détermination des prix. Par J. Kovács.

Il conviendrait de tenir compte, comme élément du coût de revient du stère de bois, de toutes les dépenses effectuées depuis la plantation des arbres jusqu'à la dernière opération de l'exploitation.

*

A Neglected Factor of Price-Regulation. By J. Kovács.

All costs, which must be afforded from planting till cutting to produce 1 m³ wood-material, should to be taken into consideration as „stock expenses“.

ÉRTESÍTÉS.

Értesítjük t. Olvasóinkat, hogy különkiadványként küldjük meg a következő hivatalos közleményeket.

1. Az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet központi igazgatóságának 7/1944. számú határozata, a nem iparszerű fakitermelés körében foglalkoztatott erdőmunkások baleseti átalánybiztosítási feltételeire vonatkozó szabályzatról.
2. A m. kir. minisztérium 3250/1944. M. E. számú rendelete a serétes vadásztöltények forgalmának szabályozásáról.

IRODALOM

Krenn és Prodann: Az állományok fatömegének a meghatározása álló próbatörzsekkel. (Die Bestandesmassenermittlung mit Hilfe stehender Probestämme.) J. D. Sauerländer kiadása, Frankfurt a. M. 1944. Ára: 5.50 RM.

A „Göring Hermann Német Erdészettudományi Akadémia Kiadványai“-nak 8. köteteként megjelent 157 oldalas tanulmány szakunk egyik állandóan időszerű és sokat vitatott kérdésének tisztázását tűzte ki feladatául.

A korszerű erdőgazdálkodás elegendő és vegyeskorú erdők nevelésére törekszik. Az ilyenek fatömegének a pontos meghatározásához pedig igen sok próbatörzset kellene dönten.

Elsősorban a takarékoság elve vezérelte tehát a szerzőket, amikor az eddig alkalmazott módszereket megbízhatóságuk szempontjából szigorú vizsgálatnak vetették alá, hogy a legmegfelelőbbet ajánlhassák a gyakorlatnak.

A könyv négy főrésze oszlik. A bevezetés a megoldandó kérdést világítja meg minden oldalról. A második rész az álló próbatörzsekkel dolgozó ismert eljárások módszertani hibáira mutat rá, amelyek főleg az állomány-, illetőleg osztályátlagtörzsek helytelen meghatározásából, valamint a próbatörzseknek a célszerűtlenül alakított vastagsági osztályokra történő elosztásából származnak.

A tanulmány gerincét alkotó 3. rész közel 50 oldalnyi fejtegetés végeredményeképpen megállapítja, hogy legalkalmasabb *Hohenadl* módszer, pontosság tekintetében *Hartig* és *Urich* eljárásai állanak hozzá legközelebb.

Lapunk korlátozott terjedelme, sajnos, nem engedi, hogy a tárggyal részletesen foglalkozzunk, ezért csupán annyit említhetünk meg,

hogy *Hohenadl* a próbatörzs köbtartalmát a
$$v = \frac{d_{1.3}^2 \pi}{4} h \frac{\lambda_{0.9}}{q^2}$$
 egyenlettel határozza meg, amelyben $\lambda_{0.9}$ az ú. n. *valódi törzsalakszám*, q pedig a körlap területe.

A szerzők megállapítása szerint egyöntetű állományokban a vastagsági osztályoknak megfelelően kiválogatott 20 próbatörzs alapján a fatömeget $\pm 2\%$ pontossággal lehet megállapítani. Vegyeskorú, elegendő állományokban 50 törzsre van szükség ennek az eredménynek az eléréséhez.

A könyv 4. fejezete gyakorlati példákon mutatja be a *Hohenadl*-féle módszer alkalmazását, a függelék pedig az előbb említett valódi törzsalakszámnak az alakhányadosból való meghatározását ismerteti.

Háborús gondjaink között a magyar erdészeknek sem lesz idejük a kétségtelenül igen értékes eredmények gyakorlati ellenőrzésére vállalkozni, de hisszük, hogy rövidesen ennek is eljön az ideje.

M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. (78. kötet. 1944.)

16. sz. — *Radnai L. dr.*: Wälder Gyula 1884—1944. — *Pollner J.*: A recski ércbánya fejlődése és nemzetgazdasági jelentősége. (1. közl.)

17. sz. — *Jáky J. dr.*: Földművek csúszólapjai — *Pollner J.*: A recski ércbánya fejlődése és nemzetgazdasági jelentősége. (2. közl.)

A Műszaki Világ. (VIII. évf. 1944.)

22. sz. — *Árvay J. dr.*: Magyar feladatok a totális háborúban. — —: Hogyan látják a nagyhatalmak a világ légiközlekedését a háború után? — *Kulin Gy. dr.*: A jéni csoda.

23. sz. — —: A kormány rendeletileg módosította a mérnöki rendtartást és életbeléptette a kötelező kamarai tagságot.

24. sz. — —: A tengeri háború új műszaki arculata.

25. sz. — *Cser G.*: A mérnökképzés gyakorlati alapokra fektetése. — *n.*: Korszerű hegesztés.

26. sz. — *Vásárhelyi L. dr.*: A mérnökképzésről.

A Természet. (XL. évf. 1944.)

8. sz. — *Nadler H.*: Adatok és képek az állatkert életéből. (2. közl.)

A vadászkutya. (V. évf. 1944.)

8. sz. — *Jilly B.*: Az angolvizsla munkája. — *Kiss F. dr.*: Megjegyzések *Szedzerjei Ákos*: „Mi jobb medvére, kopó-e, vagy véreb?” című közleményére.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXVII. évf. 1944.)

15. sz. — *Vigh F.*: Az esztergomi szénmedence hidrológiai viszonyai és a vízvesztély elleni védekezés módoszatai. (2. bef. közl.)

16. sz. — *Szádaczký-Kardos E. dr.*: A szenek öngyullása és mállása közettani megvilágításban. (1. közl.) — —: A fűrómagokban talált folyadékmennyiség és a rétegtartalom között tapasztalt összefüggés.

Fás Tudósító. (III. évf. 1944.)

31–32. sz. — *Haracsi L. dr.*: Katasztrófák az erdő életében. (1. közl.) — *Mihály L. dr.*: Gubacstermés jelentősége hazánkban.

33–34. sz. — *Haracsi L. dr.*: Katasztrófák az erdő életében. (2. közl.) — *Diószeghy D. dr.*: Korszerű háztartási tüzelési módszerek.

Gazdatisztek Lapja. (XLVIII. évf. 1944.)

8. sz. — *Mille G.*: Mit remél, vár és kér a gazdatiszti társadalom a jelenlegi kormánytól?

Halászat. (XLV. évf. 1944.)

8. sz. — *Kontur Gy.*: A hordozható propeller-szivattyú alkalmazása haltermelésünk fokozásánál. — *v. Varga L. dr.*: Halászati eredmények a Fertő-tó német részében. — *Jaczó I. dr.*: Tavaszi és nyári halbetegségek és halpusztulások. — *Kontur Gy.*: Hazai kagylótermelésünk növelése.

Kertészeti Szemle. (XVI. évf. 1944.)

8. sz. — *Preczner G.*: A kertépítészet művészi irányelvei. — *Vigh L.*: Szagos bükköny. — *Pavercsik E.*: Védekezés az almamoly ellen.

Kémikusok Lapja. (V., évf. 1944.)

8. sz. — *Stuart H. A.*: Molekulaszerkezet meghatározása fizikai módszerrel. (1. közl.) — *Szlatinay L. dr.*: Cellulóza és kaucsukszerű óriásmolekulák alakja és tulajdonságai. (2. bef. közl.)

Köztelek. (XIV. évf. 1944.)

31. sz. — *Várallyay Gy.*: „Több televény!” — *Krisztián L.*: Javítsuk és gondozzuk szénatermő mezőinket! — *Kukuljevic J. dr.*: A mérges növények káros hatása a háziállatokra. — *Baranyovits F. dr.*: Hogyan védekezünk a borsózsizsik ellen?

32. sz. — *Világhy K.*: Istállótrágyamennyiség és az abrakbúza. — *J. Á.*: Beteg dohánypalánták és levelek beküldésének módja.

33. sz. — *Sedlmayr K. dr.*: Termeljünk több ősziárpat. — (I. közl.). — *Bajai J. dr.*: A dohánylevelek érése, törése és behordása.

34. sz. — *Ifj. Purgly J.*: A rizs aratása. (1. közl.). — *Sedlmayr K. dr.*: Termeljünk több őszi árpat! (2. közl.).

35. sz. — *Ifj. Purgly J.*: A rizs aratása. (2. közl.). — *Halász M. dr.*: Fordítsunk több gondot rétjeinkre és legelőinkre!

Magyar Gombászati Lapok. (1944. sz.)

1. sz. — *Moesz G.*: Tavaszodás a gombák világában. — *Szemere L.* Dércsipte gombák kékülése. — *Bánhegyi J.*: Nyálkagombák a Székelyföldről. — *Kalmár Z.*: Ismerjük meg gombáinkat. — *Hampel Gy.*: A husszin szerepe a gombahatározásnál. — *Bánhegyi J.*: Kucsomagombák. — *Bohus G.*: Mérges gombák. 1. Farkastinóru — *Boletus pachypus* Fr. — *Bohus G.*: A *Boletus scaber* csoportról.

Magyar Méh. (65. évf. 1944.)

8. sz. — *Szabó K.*: Segítő-etetés a többtermelés szolgálatában. — *Tamaskó J.*: Heresejtes lépek a többtermelés szolgálatában.

Magyar Statisztikai Szemle. (XXII. évf. 1944.)

4—5. sz. — *Mozolovszky S.*: Az aggkorúak statisztikája. — *Dolányi A. dr.*: A keresztény vallású, de zsidó származású népesség a népszámlálás szerint. — *v. G. Dorner Z. dr.*: A magyar ipar szabad, kartellált és szabályozott árai. — *Szőnyi Gy. dr.*: Közvetett adók és egyéb közszolgáltatások az 1940. és 1941. években. — *Gombás G. dr.*: A könyvtermelés legújabb nemzetközi (1941) és hazai (1942) adatai.

Mezőgazdasági Közlöny. (76. kötet, 1944.)

8. sz. — *Rosslaw N.*: A Jurcsek-féle rendszer első esztendeje. — *Bajai J. dr.*: Ricinus- és napraforgótermesztési kérdések.

Nimród Vadászlap. (V. évf. 1944.)

22. sz. — *Thuróczy T. dr.*: Valamit a zergéről. — *Kittenberger K.*: Szárnyasvad Kelet-Afrikában.

23. sz. — *Balogh A.*: Hajdan és ma.

24. sz. — *Szakall V. dr.*: Özbak-kalandok.

Természettudományi Közlöny. (76. kötet, 1944.)

8. sz. — *Berkes Z.*: A Hold és az időjárás. — *Kunfalvi R.*: Földünk legmagasabb hegyei. — *Mester L.*: Oxiliquit, a robbanó levegő.

Turista Ertesítő. (IX. évf. 1944.)

8. sz. — *Romhányi A. dr.*: Tízparancsolatunk a gyakorlati turista etika tükrében. (2. bef. közl.).

Vadászujság. (IV. évf. 1944.)

22. sz. — *Mészáros P.*: Megjegyzések az új tilalmi rendelethez. — *Csáky S.*: A vadász filozófiája.

23. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Tíz éves a német birodalmi vadász-törvény! — *Diczendy P.*: A hadigazdagok és a vadászat. — *Aigner Ö.*: A vad hallása. — *Vasas J.*: A drótszűrő magyarvizsla.

24. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: A törvényelőkészítés figyelmébe. — *Mészáros P.*: A sebzett vadra vonatkozó jogi kérdésekről. — *Lente G.*: „Tűzzel-vassal“ a mezei és házi szárnyasok hiénái ellen.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1944. 7/8. sz.

Etter: Az észak-svájci kocsányos- és kocsánytalan-tölgy megkülönböztetése tenyészeti jellegek alapján. (Über die Unterscheidung nordschweizerischer Stiel- und Traubeneichen nach vegetativen Merkmalen.) 237—246. old.

Igen gondos munka, amely minden részletre kiterjeszkedik és a levelek gondos, illetőleg a rügyek mérhető különbségeit táblázatos kimutatásban is szemléltetővé teszi.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1944. 61/62.—69/70. sz.

Kollmann: A német fakutatás 10 éve. (Zehn Jahre deutsche Holzforschung.) 241—242. old.

Azokra az eredményekre mutat rá rövid összefoglalásban, amelyek gondos, tudományos vizsgálatok alapján a fa felhasználati körét — különösen a vegyi iparban — soha nem sejtett mértékben kiterjesztették.

Rave: Az északi és északkeleti német erdeifenyvesek hozadéka. (Zur Frage der Massenleistung des nord- und nordostdeutschen Kiefernwaldes.) 243. old.

A fatermés csökkenését már a hivatalos körök is megállapították. A szerző szerint ennek oka elsősorban a jelentős tömeget szolgáltató lombfajok eltűnése a német erdeifenyvesekből, de nem csekély az a veszteség sem, amit a szerfa bemérésekor a szokványszerinti lefelékerekítés okoz.

Weck: Az örökerdő szerkezete. (Dauerwaldgefüge.) 249—251. és 260—261. old.

Az Eberswalde melletti erdeifenyvesekből vett példával világítja meg, milyen a valódi örökerdő felépítése és milyen jelentős a teljesítő-képessége.

Liese: Az ehető gombák tartósítása. (Konservierung essbarer Pilze. 251—253. old.

A szárítás különböző módjait ismerteti a korszerűség követelményeinek a hángsúlyozásával.

Worm: Erdőmunkás-parancsnokság. (Forstarbeitskommando des Reichsforstmeisters.) 257—260. old.

A birodalmi erdőmester f. évi június hó 27-én kelt rendeletével az erdőmunkások szigorúbb felügyelete és szakszerűbb irányítása céljából külön központi parancsnokságot létesített, amelynek három századnyi karhatalmi alakulata is van.

A szerző részletesen ismerteti a parancsnokság feladatkörét, szervezetét, a munkások szolgálatba állításának és irányításának a mikéntjét.

Güde: A paraszterdő mint takarékpénztár. (Der Bauernwald als Sparkasse. 265—267. old.

Azokat a közgazdasági előnyöket tárja fel, amelyek a paraszterdők okszerű használata esetén igen jelentős anyagi támaszai a falusi lakosságnak.

Krahl—Urban: Huzal- és szegnélküli kerítések. (Draht- und nagellose Zäune.) 268—269. old.

Az igazán elmés megoldásokat fényképen is bemutatja.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. 1944. 31.—33. sz.

Rüb: Gázfa-felkészítés külföldön. (Tankholzaufbereitung im Ausland. (31. sz. 33—39. old.

A legújabban szerkesztett aprítógépeket ismerteti fényképekkel is.

Kaiser: Tanácsok a lemezgyártásnak. (Winke für die Furnier- und Pressholzfabrikation.) 32. sz. 36—38. old.

A különböző ragasztószerek használhatósága és értéke felől szerzett tapasztalatairól számol be.

Belani: Mesterséges napfény a faiparban jelentkező betegségek ellen. (Künstliche Sonnenstrahlen gegen die Berufskrankheiten in der Holzbearbeitung. (33. sz. 36—38. old.

A Németországban eddig végzett kísérletek tanúsága szerint a munkások mesterséges napfényvel történő kezelése nemcsak a figyelem fokozását és a teljesítőképeség növelését eredményezte, hanem a káros behatások ártalmát is jelentősen csökkentette.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Legány Ödön †

Gazdatisztet búcsúztatunk. A kimagasló szaktudásnak, a mélységes emberszeretetnek és az izzó magyarságnak kijáró őszinte tisztelettel, a ritka érték elvesztésén érzett fájdalom könnyes megrendülésével.

Mert *czekeházi Legány Ödön* az áldott magyar föld pompás embertermésének is a legkiválóbbjai közül való volt. Alkotó keze nyomán virágzó élet fakadt a dús barázdákból, a fogékony tanítványi lelkekben és az érdekviselet sokrétű síkjain egyaránt.

Gazda volt, az ősi rög szerelmese. Mindnyájunknak példát mutató, igaz magyar gazda, mert nemcsak takarékoskodni és növelni, hanem javítani is tudott. Mindenütt megnemesítette a gondjaira bízott palántákat: a növényeket csakugy, mint az új gazdatiszt-nemzedéket és a területi törekvéseket.

A gyakorlat embere volt, aki mindig híven szolgált a földet, amelyből vétetett. Tudományos kutató munkáját *ezért* jutalmazta az arany kalászos bősége, tanári katedrája *ezért* lett körülrajongott orákulum és kartársai *ezért* emelték maguk fölé vezérüknek.

Mindennapi kenyerünk egyszerű igazsága és örökkévaló jósága edzette kitartó, áhitatos küzdelemre szívós akarateréjét és formálta fogékony lelkét Krisztus szolgálatára. *Így* lett a magyarság nehéz útjának lelkes és eredményes egyengetője a mezők végtelenién s hirdetővén az igé a szárnyaló előszó és a vitázó toll meggyőző lendületével.

Legány Ödön m. kir. gazdasági főtanácsos, a magyaróvári gazdasági akadémia volt tanára, a Magyar Növénynevelők Szövetségének társelnöke, a Magyar Gazdatisztok Országos Egyesületének alelnöke és gazdatiszti továbbképző tanfolyamainak előkészítő-bizottsági elnöke, a fáradhatatlan magvető és tanító, az erdőszerető hűséges fegyvertárs 68 éves korában most pihenni tért.

Ellobbant a láng, amely mindvégig melegített. De fénye messze előre bevilágította a magyar mezőgazdaság pályáját és az alkotásokban tovább ragyogva, most is vezérel.

Legyen ez a pár sor szakunk részéről a szeretet és nagyrabecsülés kegyeletos cserfakoszorúja az augusztus 16-án hantolt hatvani síron, amely fölé ezek hálás emlékezése állít soha el nem korhadó fejfát.

Ressel István ny. m. kir. főerdőtanácsos augusztus hó 12-én, életének 75. évében Beregszászon elhunyt.

Vele a régi máramarosi gárda egyik érdemes tagja távozott el körünkből, akit szolgálati beosztása a havasgazdálkodás egyik legkitűnőbb ismerőjévé és ápolójává nevelt.

Igen sajnálatos veszteségünk, hogy bőséges tapasztalatait nem adhatta örökül az utána jövőeknek. A cseh megszállás alatt töretlen magyarsága miatt nyugdíjazták.

Lelkiismeretes, tisztos munkával, odaadó szakszeretettel szolgálta hazáját mindhalálig.

Nyugodjék békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az 1.750/1944. M. E. számú rendelet 2. §-ának (3) bekezdése alapján *vitéz Simonkay Gyula* m. kir. gazdasági főtanácsost, a Faforgalmi Központ elnökét elnöki megbízatása alól saját kérelmére felmentette és a Faforgalmi Központ elnökévé *Ács Ernőt*, az Állandó Tárcaközi Fabizottság elnökét kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *dr. báró Brandenstein Gyula* miniszteri tanácsost az Országos Természetvédelmi Tanács tagjává kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Aurori Sándor* okl. erdőmérnököt (Feisőbánya) a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámába ideiglenes minőségű m. kir. segéderdőmérnökévé kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Körös Gyula* erdőmérnököt (Gödöllő) a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámába ideiglenes minőségű m. kir. segéderdőmérnökévé kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Partos Gyula* m. kir. főerdőtanácsost Bustyaházáról Budapestre és szolgálatátételre a földművelésügyi minisztériumba a Faforgalmi Központba osztotta be.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Nadhera Sándor* m. kir. erdőmérnököt Kecskemétről a m. kir. erdőigazgatósághoz Komáromba áthelyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Szöts Ernő* m. kir. főerdőmérnököt áthelyezte Kovásznáról Csíkszeredára s megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével és *Spanyol Béla* m. kir. főerdőmérnököt a kovásznai m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével bízta meg.

Czirák József gróf, a királyi család alapítványi birtokainak zárgondnoka, *Babos Imre* kir. főerdőmérnököt kir. erdőtanácsossá léptette elő.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Szakács József II.* m. kir. erdészeti üzemi segéd tisztet áthelyezte Gyergyószentmiklósról a szombathelyi m. kir. erdőigazgatóság kerületébe.

ÚJ ERDŐMÉRNÖKÖK.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán az 1944. évi július hó 19-én tartott erdőmérnöki III. szigorlaton *Auróri Sándor* és *nemeskéri Nemeskéri-Kiss Miklós* jó minősítésű, *Kachelmann Győző*, *Körös Gyula*, *Németh Ottó*, *Török Endre*, *Páris János* és *Szabó Kálmán* erdőmérnöki oklevelet szerezett.

A BALESETBIZTOSÍTÁS ÁTALÁNYOZÁSA.

Külön is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét az erdei munkások balesetbiztosításának átalányozását hírül adó hivatalos közleményünkre.

Az eljárás megkönnyítése és egyszerűbbé tétele céljából az Országos Mezőgazdasági Bizosító Intézet (OMBI) olyan befizetési lapokat rendszeresített, amelyeken egyúttal a bejelentés is teljesíthető.

Az ilyen befizetési lapokért közvetlenül az OMBI-hez (Budapest, V., Akadémia-u. 3.) kell fordulni.

A VÁROSOK ÉS KÖZSÉGEK ERDŐGAZDASÁGI ALKALMAZOTTAINAK HELYZETE ÉS SORSA.

Az 1935. évi IV. t.-c. 39. §-a megállapítja, kik azok az erdőbirtokosok, akik erdőgazdaságuk szakszerű ellátása érdekében erdőmérnököt kötelesek alkalmazni. Az idézett § kimondja, hogy az állami erdőgazdaságokban kell, a törvényhatóságok és megyei városok erdőgazdaságaikban *kötelesek* erdőmérnököt alkalmazni.

A törvény tehát nem tesz különbséget az erdőgazdaság szakszerű ellátása szempontjából az állam és a városok tulajdonában levő erdőgazdaságok között. De nem is tehet, mivel az erdő, legyen az állami, törvényhatósági, m. városi, községi, egyházi, hitbizományi, társulati, avagy magántulajdon, tulajdonképpen mind az ország erdeje, az ország közkinccse, olyan közös vagyont, amely az ország közérdekeit és a közbizonyos fokú kultúrigényeit hivatott kielégíteni.

Ennek a közvagyonnak a szakszerű kezelése és ellátása viszont befolyásolja az ország vízviszonyait s így közvetlen hatással van a mezőgazdaságra és árvízveszélyre. Az erdőgazdaság szakszerű fejlesztése az iparban és kereskedelemben érezteti hatását, sőt nagymértékben befolyásolja az ország szociális kérdéseinek a megoldását. Olyan nemzetgazdasági kincs, amely a nemzet jólétére és kulturális fejlődésére erősen kihat. Nem lehet tehát közömbös az ország érdekeire, hogy ennek a nemzeti vagyonnak kezelését kikre bízva. Ezért határozza meg az idézett erdőtörvény azokat a birtokosokat, akik erdőmérnököt kötelesek alkalmazni és azokat, akik erdőmérnökök állandó szaktanácsát kötelesek igénybe venni. Hogy pedig az erdőbirtokosok ennek a törvényes kötelezettségnek eleget is tegyenek, arra maga az állam ügyel fel közvetlenül saját szervei útján — az erdőfelügyelőségekkel, erdőigazgatóságokkal — minden egyes, legkisebb erdőbirtokos felett is.

Az erdő, mint közületi vagyon, az állam, a törvényhatóságok, m. városok, községek, erdőbirtokosságok stb. vagyonából adódik össze s ennek a közületi vagyonnak a legteljesebb felelősséggel terhelt gazdasági és műszaki kezelői vagyunk mi, erdőmérnökök. Felelősek vagyunk a vagyon érintetlen állagáért és annak évenkénti biztos hozadékáért a közület javára, amely az erdőgazdaság élére állított bennünket, ám felelősek vagyunk, mint szakemberek, az erdő, mint nemzetgazdasági vagyon, örökös létének a biztosítása, fenntartása és fejlesztése szempontjából magának az államnak is, amely erre hivatott szerveivel részben közvetlenül kezelte ezt a vagyont a közületi erdőgazdaságokkal, részben közvetlenül ellenőrzi működésünket.

Szolgálatunkban nincs megállás, az állandó, éjjel csak úgy, mint nappal, hétköznapokon és ünnepnapon egyaránt.

Felelőségünk viselése, kötelességeink teljesítése érdekében képe-sítésünk főiskolai — műegyetemi — s igen sokoldalú: gazdasági, műszaki, sőt részben jogi is. A képe-sítésben, valamint gyakorlati tudá-

sunk hasznosítása terén a magyar erdőmérnöki kar tagjai között sincsen különbség s minden erdőbirtokos, aki erdőmérnök alkalmazására kötelezett, vagy erdőmérnököt állít erdőgazdasága élére, a legteljesebb mértékben elismeréssel adozik sokunkat és sok esetben életveszélyes munkánkért, elismeréssel adozik oklevelünknek, amelyet hosszas és szorgos munka árán szerzünk meg.

Nem így azonban a m. kir. belügyminisztérium, amely egy 19 évvel ezelőtt kelt (5600/1925. M. E. sz.) rendelet alapján a lehető legmóhibban bírálja el a törvényhatósági, m. városi és községi erdőmérnököt s leminősít olyan fokra, amely sem végzettségünkkel, sem a magyar erdőmérnöki kar tekintélyével, sem felelősségteljes munkakörünkkel nem áll arányban, sőt ebbe fájón belevág.

Az idézett M. E. rendelet erdőmestereknek (németül: *Forstmeister*, csehül: *lesmistr*) I. és II. oszt. erdőtiszteknek minősít le s mint ilyenek, az erdőmester thj. városokban — itt is legfeljebb egy — elérheti a VII. fiz. osztályt, a m. városokban pedig csak a VIII., sőt a nagyközségekben csak a IX. fiz. osztályt. Itt bezárul előtte a világ s ambíció ide, ambíció oda, élete végéig kapja a havi 15 (tizenöt!) pengő korpótlékot.

Még szomorúbb az I., illetőleg II. oszt. erdőtiszt — egyébként főiskolát, műegyetemet végzett okl. erdőmérnök — besorolása. Az I. oszt. erdőtiszt — okl. erdőmérnök, a thj. városokban a középiskolai végzettséghez (érettségi) kötött adóügyi számvevővel, pénztárnokkal, ellenőrrel és tűzoltóparancsnokkal, a m. városban, az iktató-kiadóval és irattárossal áll egy fizetési osztályban. A II. oszt. erdőtiszt, erdőmérnök besorolása még szomorúbb, mert az a *községi bíróval, műszaki altiszttel és a szállásmesterrel* van egy rangban.

Hogy azután a gyakorlati életben mit jelentenek ezek a besorolások, az köztudomású dolog. Hiszen 4 középiskolai de igen sok esetben 4—6 elemi iskolai osztállyal és csak igen ritka esetben legalább érettségivel rendelkezők jutnak el oda és végeznek abban a fizetési osztályban, ahová az 5600/1925. M. E. sz. rendelet a főiskolát — műegyetemet — végzett s 16—18 évi gyakorlatot szerzett okl. erdőmérnököt sorozza. Nem szólok itt a községi tanítói és jegyzői karról.

Ez már nem is sérelem, ez már egyenesen kigúnyolása a magyar erdőmérnöki oklevelnek.

Nem címkórság vezet akkor, amikor bírálat tárgyává teszem meglévő címeinket, azonban ezzel is tartozom a magyar erdőmérnöki kar tekintélyének s ma már európai hírű oklevelünknek. Az idézett M. E. rendelet az okl. erdőmérnököt erdőmesternek, I. és II. oszt. erdőtisztnak minősíti. Az erdőmesteri cím elavult s annak viselői általában nem államvizsgázott, kihalófélben lévő mohikánok, akiknek az erdőőrökénél magasabb szakképzettségük van (pl. erdőőri középiskola, a volt csehszlovákiában: erdőőri szakiskola, vagy egy évi tanfolyam, amelynek az elvégzése erdőgazdaság önálló vezetésére és az erdőmesteri cím viselésére jogosít). Az I. és II. oszt. erdőtiszt elnevezés pedig egyáltalában nem fejezi ki az okl. erdőmérnök jelleget s a laikus előtt alkalmas arra, hogy olyan valakire gondoljon, aki az erdőhöz is ért, no de legalább tiszt s nem affajta erdőőr vagy erdőmester!

Ezzel szemben, az erdőtörvény szellemének is megfelelően, az állami szolgálatban használt erdőmérnök, főerdőmérnök, erdőtanácsos és főerdőtanácsos címzés lenne a helyes (a szolgálati éveknék megfelelő fizetési osztályban!), mert ezek már a magasabb végzettségre mutatnak, amelyet elvitatni nem lehet s már 1925-ben is közismert volt.

Ezen a helyen nem feledkezhetem meg a velünk egy sorsközösségben élő, viszontagságos, felelősségteljes és számtalan esetben életveszélyes szolgálatot teljesítő városi erdőaltisztekről sem.

Az 1935. évi IV. t.-c. 48. §-a megszabja azt a képesítést, amelyet egy erdőőrnek (alerdész, főerdőőr, erdőőr) *meg kell* szereznie, hogy mint ilyen szolgálatot teljesíthessen. Tehát maga a törvény magasabb képesítést kíván azoktól, akik az erdőgazdaságban mint altisztek akarnak szolgálni. Erdőőri szakvizsga s újabban kivétel nélkül 4 középiskola és alerdész-szakiskola nélkül ma városi vagy községi erdőőr nem lehet senki.

Ezzel szemben erdőőreinket kiegészítő szolgáltnak, I. és II. oszt. altiszteknek minősítik, vagyis abba a csoportba sorolják, ahová a minden végzettség nélküli irodaszolgák, hajdúk, dobosok, tűzoltók stb. vannak, akik elvégezve mindennapi, különösebb felelősség nélküli teendőiket, meleg helyiségben, családjuk körében tölthetik idejüket. Az erdőőrök szolgálata viszont részben állandó életveszélynek kitett, az évszakok időjárásai viszonyaira tekintet nélküli éjjel-nappali szolgálat s komoly szaktudást igénylő, felelősségteljes munka.

A fentiekben nagy vonásokban vázoltam azokat a sérelmeket, amelyek az idézett M. E. számú kormányrendelet folytán a városok, illetőleg községek erdőmérnökeiket érték és érik. Hivatkozom még az erdőtvény 313. §-ára, amely hatályon kívül helyez minden a törvénnyel ellenkező jogszabályt. Sajnos, a törvény ereje sem tudta 10 év alatt a fent vázolt sajnálatos sérelmeket kiküszöbölni.

El kell ismernem, hogy az egyes városok és községek igyekeznek a legjobb akarattal anyagi helyzetünkön segíteni, de — sajnos — ezek olyan tessék-lássék tákolmányok, amelyek nyugdíjba be nem számíthatók s nagyon „borraivaló“ ízüek, s még így is nagyon messze vagyunk attól, hogy az államiakkal, mint köztisztviselők, egyenrangú elbánásban és elbírálásban részesülnének.

Már 1940 december havában emlékirattal fordultunk az erre leginkább hivatott tényezőkhöz, amelyben feltártuk helyzetünket s kértük — nagyon is szerény keretek között — a jelenlegi lehetetlen helyzetünk javítását. Esetről-esetre felsoroltuk sérelmeinket s felsoroltuk azokat a lehetőségeket is, amelyekkel ezek ki lennének küszöbölhetők. Sajnos, felterjesztésünk a m. kir. belügyminisztériumban az iktatáson kívül mind a mai napig más kezelésben nem részesült.

Mi — mondjuk talán így, „közigazgatásiak“ — két lovat ülünk. Az egyikkel a belügyhöz tartozunk, erdőgazdasági és erdőfelügyeleti szempontból a földművelésügyhöz, ez magában véve is nagy visszasság. Az erdőtvény megadja a módját annak, hogy a kisebb erdőbirtokok állami kezelésbe vétessenek, a nagyobbak esetében pedig semmi akadálya sem lenne annak, hogy az egyes városok erdőgazdasága (mint például jelenleg Debrecen és Szeged) a földművelésügyi minisztériummal kötött egység alapján, kizárólag ennek a szakminisztériumnak hatáskörébe tartozzanak. Így az a néhány „szórvány“ beleolvadna abba a nagy erdőmérnöki közösségbe, ahová tartozik. Ez lenne leginkább hivatott érdekeink képviselőjére és közvetlen védelmére annak a nagy nemzetgazdasági vagyonnak, amelyet a thj. és m. városok, valamint községek erdőbirtokai jelentenek.

Plentzner Frigyes
erdőmérnök, erdőmester.

Az „Erdészeti Lapok“ 1944. évi IX. füzetének a hirdetései.

A hirdetések díja: a szövegmagasság minden milliméteréért 1 P.
A legkisebb hirdetés ára: 10 P. A támpéldány ára darabonként: 3 P.

SZEGEDI LEMEZGYÁR

ÉS FAIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZEGED

KÖZPONTI IRODA: CSANÁDI-UTCA 1. TÁVBESZÉLŐ: 10-47

GYÁRTELEPE: RÓKUSI FEKETE FÖLDEK 140. SZÁM

VASÁROL: BÜKK-, HÁRS-, ÉGER- ÉS JÁVORRÖNKÖT

(1211. sz.)

„SILVA“ ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök

KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.

Magpergetőgyár. ♦♦ Csemetekertek.

Központ: Körmend, távb. : 52 ● Fióktelep : Zalaegerszeg, távb. : 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképeségű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy- és csermakkot**, mindennemű **erdészeti és gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetékét, diszfenyőket, disz- és sorfákat, diszcserjéket, rózsákat, gyümölcsvadoncokat és gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

VESZ, ELAD: SZERFÁT, TÜZIFÁT ÉS FENYŐ-FÜRÉSZANYAGOT
ELVÁLLAL ÉS ELŐLEGEZ ERDŐKITERMELÉST
C S É P B É L A

OKLEVELES ERDŐMÉRNÖK, FANAGYKERESKEDŐ

I R O D A: BUDAPEST, IX., MESTER-U. 13. TÁVBESZÉLŐ: 130-593

F A T E L E P: BUDAPEST, ÉSZAKI TEHERPÁLYAUDVAR ÉS RÁKÓSCSABA, SZÉCHENYI-UTCA 10. SZ. TÁVB.: 490-069

ALAPÍTVÁ: 1932

(1184 sz.)

M I N D E N F É L E **KEMÉNYRÖNKÖT**
Á L L A N D Ó A N **VÁSÁROL**

FURNÍR- ÉS

LEMEZMŰVEK RT.

GYÁR ÉS IRODA: ÚJPEST, VÁCI-ÚT 60. SZ.

TÁVB.: 294-812 • ÜZEMALAPÍTÁS: 1894

GYÁRTMÁNYAI:

FÜRÉSZELTFA • FURNÍR • ENYVEZETT
 LEMEZ • „STABIL” ASZTALOSLAP
 FADOBOZ • FASZALAG • SZÉKÜLÉS

E G R I E R D Ő É S F A I P A R R. T.

Fűrészek: Felnémet, Gyöngyös.

Alapítása: Gyöngyösi Parkettagyár k.f.t.

Parkettagyár: Gyöngyös.

Központ: Budapest, V., Józset nádor-tér 1.

Távbeszélő: 18-33-97, 18-33-91.

Táviratcím: EGERFA.

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, XII., Névtelen-utca 7879/10.

Levélcim: Budapest 2, postafiók 53.

Távbeszélő:

Sürgöncím:

155-641

KEINERMAG BUDAPEST

(Óskeresztény cég)

AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat, kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot fenyő- és lombfa-csemetéket.

VESZEK: tűzifát, szerfát, fűrészesanyagot.

Munkabíró, nyugállományú **főerdész** ajánlkozik kisegítőnek vagy hadbavonult helyettesítőjének lehetőleg dunántúli erdőgazdaságba átmeneti időre (garszon ember). Címe: *Hajek Antal* ny. főerdész, Keszthely. (699. sz.)

Ajánlunk **erdősítés céljára** egészséges, jól fejlődött lúccs-, erdei-, fekete-, vörös- és jegenyefenyő, továbbá tölgy-, cser-, éger-, kóris-, feketedió- és platán- (1, 2, 3) éves magágyi és iskolázott csemetéket. Diszfenyőket földgomollyal 53 fajban. *Gróf Zichy Ödön* Hitb. Erdőhivatala, Surd, Somogy megye. (701. sz.)

Acs Ferenc

okl. erdőmérnök, fakereskedő és fatermelő

vesz erdőkitermelést, tűzifát és szerfát

**Tűzifa, kis- és nagyvasuti talpfa
állandóan raktáron**

Központi iroda: Budapest, V., Klotild-u. 4. sz. Távbeszélő: 111-853
Fatelepe és vill. faaprítóüzem: X., Kőbányai-ut VI. sz. kapu. Távb.: 13-11-12

Fekete-, kanadai-, fehérvyár- és fűz-, valamint hársfarönköket

vesz minden mennyiségben és az
üzlet legelőnyösebb, legsímább
lebonyolítását biztosítja a

MAGYAR ÁLTALÁNOS GYUFAIPARI RT.,

BUDAPEST, V., TÜKÖR-U. 4.

KERESZTÉNY CÉGI!

Erdei vetőmagvak: erdei-, fekete-,
vörös-, jegenye- és lúcfenyő, szavatolt leg-
magasabb csiraképeséggel! Akác-, gledi-
csia-, korai-, hegyi- és zöldjuhar, magas-
kőrís-, éger-, gyertyán és szelidgesztenye.

Kocsánytalan és kocsányos

tölgy makk!

Cser makk!

Bükk makk!

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ ÉS FAISKOLÁK
WÄCHTER GYULA ÉS FIA, KÖSZEG, Vas vm.
Távbeszélő: 42. sz. a déli-örökben és esti 6 órától 46. sz.
Sárgöncim: Magergető Kőszeg. — Postafiókáraképnél 24127. sz.

**Erdészeti
csemeték:**

erdei-, fekete-, lúcfenyő-, vörös-,
sima-, jegenye-, ezüst- és
Douglas-fenyő. — Akác-,
tölgy-, cser-, éger-, magas-
kőrís-, nyír-, gyertyán- és
bükkcsemeték **első-
rendű minőségben!**

Gyümölcsvadoncok, sorfák, díszfenyők, díszbokrok

Kérjen ajánlatot.

A MAGYAR FAISKOLAI SZÖVETSÉG TAGJA

ALAPÍTÁSI ÉV 1919.

VUK M. ÉS FIAI

BUDAPEST * ALAPÍTÁSI ÉV 1847

Iroda: V. ker., Kalmán-utca 10. Távbeszélő: 121-912

Fatelep: XIII. ker., Váci-út 160. Távbeszélő: 291-483

VÁSÁROL: TŰZIFÁT, TÖLGYHORDÓDONGÁT, FASZENET
ÉS MINDENMŰ KIVITELRE ALKALMAS LOMBSZERFÁT

VADLELÖVÉSI HIRDETMÉNY.

A beszercei m. kir. erdőigazgatóság a f. évi szarvasbőgési időnyben az erre a célra fenntartott területeken néhány szarvasbika és medve lelövési jogát a Földművelésügyi Miniszter Úr 128.850/1943. I. A. 3. sz. rendeletével kiadott szabályzat alapján értékesíti.

A vadászat a Radnai-, Borgói- és Kelemen-havasokban lévő területeken, az erdőigazgatóságtól rendelkezésre bocsájtott kísérő vadőr segítségével gyakorolható. A vadászterületek ősállapotban lévő kárpáti területek, amelyeken vadászati berendezések nincsenek. A vadászat sikertelensége esetén a vadász az erdőigazgatósággal szemben semmiféle címen kártérítést nem igényelhet és tudomásul veszi, hogy a területek, mint határövezeti területek nagyon zavartak és eredményt csak egyéni ráteremtéséje és szerencséje alapján remélhet.

A lelövési engedélyeket a m. kir. erdőigazgatóság a jelentkezések sorrendjében adja ki. A fent hivatkozott F. M. rendelet a kincstári erdőigazgatóságokon és erdőhivatalokban megtekinthető. Bővebb felvilágosítást az alulírott erdőigazgatóság ad.

Beszerce, 1944. évi augusztus hó 25-én.

M. Kir. Erdőigazgatóság Beszerce.

(700 sz.)

(7290/1944.)

Alerdész (főerdőőrt) keresek 1700 kat. holdas észak-somogy megyei erdőgazdaságom részére január 1.-i belépéssel. Okmánymásolatokkal ellátott sajátkezűleg megírt pályázatokat a következő címre kérem: Gamástuskosi erdőgazdaság, Gamás, Somogy vm. (727. sz.)

Uradalmi nagy erdészetünk részére kellően gyakorlott **erdőmérnököt** keresünk mielőbbi belépésre. Az ajánlatokat kérjük „Uradalmi erdőüzem” jellegére a kiadóhivatalba küldeni. (715. sz.)

Szakiskolát végzett 39 éves keresztény **erdész** kisebb erdőgazdaság vezetését vállalná. Cím a kiadóhivatalban. (728. sz.)

Tű- és lomblevelű eseméték kiiskolázásra (százezer akác, eper, hárs, nyár) díszcserjék, fenyők, örökzöldek, nyár- és fűz dugványok; selyencserjék, kúszók, rózsák, faiskolai alapanyagok (vadcseseméték), bogyógyümölcsűek, szőlők, gyümölcsfák. *Kolauch faiskola, Szedged.* Kérjen árjegyzéket. (659. sz.)

Vezetésben gyakorlott **főerdész dunántúli** állást keres. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbítja. (740. sz.)

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

